

آسیب‌شناسی سوالات آزمون کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی و

عدم تطابق آن با واحدهای درسی دوره کارشناسی این رشته

دکتر محمدرضا داورپناه^۱

چکیده

پژوهش حاضر تناسب سوالات درک و تجزیه و تحلیل مطالب کتابداری آزمون کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی را با دروس تخصصی دوره کارشناسی این رشته بررسی می‌کند. تأثیر عواملی نظیر جنسیت، رشته، معدل و محل تحصیل دوره کارشناسی پذیرفته‌شدگان بر قبولی آنان در آزمون کارشناسی ارشد و همچنین دیدگاه‌های اعضای هیئت علمی گروه‌های آموزشی کتابداری و اطلاع‌رسانی سراسر کشور درباره شیوه برگزاری آزمون، مواد امتحانی و تناسب سوالات آزمون کارشناسی ارشد نیز مورد توجه بوده‌اند. نتایج پژوهش حاکی از آن است که: (۱) میان سوالات تخصصی طرح شده در آزمون کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی و واحدهای درسی این رشته در دوره کارشناسی تناسبی وجود ندارد؛ (۲) کارشناسان زبان انگلیسی از کارشناسان دیگر رشته‌ها در آزمون کارشناسی ارشد کتابداری موفق‌تر بوده‌اند؛ (۳) معدل و دانشگاه محل تحصیل دوره کارشناسی از عوامل مؤثر بر پذیرش داوطلبان بوده است؛ (۴) اعضای هیئت علمی نسبت به شیوه فعلی برگزاری آزمون کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی و تناسب سوالات نگرشی مثبت ندارند.

کلیدواژه‌ها

آزمون کارشناسی ارشد، رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی، دروس تخصصی دوره کارشناسی کتابداری

مقدمه

روش، و مسائل آموزشی است و از طرف دیگر ابزاری برای شناخت و هدایت فعالیت‌های تحصیلی فراگیران به شمار می‌رود. به عقیده بیشتر صاحب نظران و

امتحان یا آزمون متداول‌ترین وسیله برای سنجش و بازدهی یادگیری است. ارزشیابی از یک طرف عامل کنترل‌کننده همه عناصر تعلیم و تربیت (هدف، برنامه،

۱. عضو هیئت علمی دانشگاه فردوسی مشهد. medavzarpناه@yahoo.com

کارشناسان، هدف اصلی آزمون، گزینش بهترین و شایسته ترین افراد علاقه مند، مستعد و دارای پیشینه تحصیلی عالی ست. بنابراین برای مشخص کردن میزان دقت و صحت آزمون ها، لازم است میزان موفقیت آزمون های مختلفی که تاکنون برگزار شده بررسی شود. کیفیت حرفه و خدمات کتابداری نابعی از چگونگی بهره گیری از سرمایه علمی، هزینه مادی و همچنین نیروی انسانی فعال در این رشته است. گزارش ها حاکی از این است که در صد کمی از فارغ التحصیلان مستعد کتابداری به مقطع کارشناسی ارشد این رشته راه می یابند. در حالی که همه ساله تعدادی از کارشناسان غیر کتابداری از رشته های چون زبان انگلیسی، زبان فرانسوی، پرستاری، کشاورزی و مانند آنها پذیرفته می شوند که گاه علاقه و شناخت واقعی از این رشته ندارند. احتمالاً این عده پس از اتمام تحصیلات نیز به حرفه هایی غیر از کتابداری روی می آورند. از سوی کارایی فارغ التحصیلان دانشگاه ها به عملکرد آنان در دوران تحصیل بستگی دارد و از دیگر سو عملکرد تحصیلی آنان نیز به عوامل متعددی از جمله سابق تحصیلی مرتبط

چنین موقعیتی را باید در شیوه برگزاری آزمون کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی جستجو کرد. در شرایط فعلی تنها ملاک پذیرش دانشجو، موفقیت در آزمون سراسری ست. در شیوه فعلی همه ساله در آزمون کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی، در مجموع ۱۵۰ سؤال چهارگزینه ای در سه ماده آزمون مطابق جدول ۱ مطرح می شود.

دو ماده از مواد آزمون وابسته به معلومات عمومی داوطلبان در رشته های مختلف است. نگاهی به نمرات آزمون کارشناسی ارشد کارشناسان غیر کتابداری آشکار می کند که در صد قابل توجهی از نمره آنها به پرسش های معارف اسلامی و زبان انگلیسی اختصاص دارد. فقط یک ماده آزمون یعنی «درک و تجزیه و تحلیل مطالب کتابداری» با ۹۰ پرسش توانایی های تخصصی داوطلبان را می سنجد. سوالات این تک ماده تخصصی نیز احتمالاً متناسب با آموزش های دوره کارشناسی این رشته نیست. به این ترتیب پرسش اساسی پژوهش حاضر این است که چه اندازه شیوه فعلی آزمون کارشناسی ارشد کتابداری

جدول ۱. مواد امتحانی آزمون کارشناسی ارشد کتابداری

ضریب	تعداد سؤال	مواد آزمون
۲	۳۰	معارف اسلامی
۳	۳۰	زبان انگلیسی
۴	۹۰	درک و تجزیه و تحلیل مطالب کتابداری

و اطلاع رسانی در گزینش فارغ التحصیلان کارشناسی این رشته موفق عمل کرده است و آیا سوالات تخصصی آزمون کارشناسی ارشد متناسب با آموزش های دوره کارشناسی این رشته است؟

پیشینه برگزاری کنکور در ایران

در سال ۱۳۲۲ بر اساس تصمیم شورای مرکزی دانشگاه ها نخستین کنکور به شیوه متمرکز برگزار شد. به دلیل نامطلوب بودن نتیجه این کنکور از ۱۳۲۳ شیوه متمرکز رها شد و دانشگاه ها مجدداً شیوه غیر متمرکز را ترجیح دادند. پس از تأسیس وزارت علوم و آموزش عالی،

دقت در انتخاب مناسب ترین دانشجویان، بازده اقتصادی سرمایه گذاری در آموزش عالی را بالا می برد و موجب پویایی و موفقیت نظام آموزشی خواهد شد. بر این اساس گزینش نادرست دانشجو برای دوره کارشناسی ارشد، سبب اتلاف سرمایه ملی و بهره نگرفتن صحیح از فارغ التحصیلان این رشته شده است. با توجه به هزینه های زیادی که دولت و مردم برای تحصیلات عالی می پردازند و وضعیت اشتغال و کارایی فارغ التحصیلان، ضروری ست که در گزینش دانشجو توجه و دقت لازم مبذول گردد. از نظر برخی صاحب نظران و کارشناسان این رشته، یکی از مهم ترین دلایل بروز

مرکز آزمون‌سازی در ۱۳۲۷ تأسیس شد و آزمون سراسری برای اولین بار در ۱۳۲۸ برگزار شد. در ۱۳۶۰ سازمان سنجش و آموزش کشور منحل شد و اداره کل گزینش دانشجو در حوزه معاونت دانشجویی وزارت فرهنگ و علوم، وظایف آن سازمان را برعهده گرفت و بعد از انقلاب فرهنگی در سال تحصیلی ۶۳-۱۳۶۲ متولی برگزاری اولین آزمون سراسری در چارچوب مصوبات ستاد انقلاب فرهنگی شد؛ اما به دلیل افزایش حجم کارها و افزایش داوطلبان، دوباره در ۱۳۶۸ تشکیلات سازمان سنجش و آموزش کشور تصویب شد (۱۱).

از برگزاری اولین آزمون مرکز آزمون شناسی سال‌ها می‌گذرد. در این مدت روش‌های مختلف برگزاری آزمون اعم از متمرکز یا نیمه متمرکز و سؤالات چهارگزینه‌ای و تشریحی تجربه شده‌است. قبل از پیروزی انقلاب اسلامی دوره‌های کارشناسی ارشد در سطح بسیار محدود و در تعدادی از دانشگاه‌های با سابقه برگزار می‌شد. در چند سال آغازین جمهوری اسلامی نیز این دوره‌ها گسترش چندانی نداشت و فقط در تعدادی از دانشگاه‌های بزرگ و در برخی رشته‌ها، دانشجوی کارشناسی ارشد پذیرفته می‌شد. رشد این دوره‌ها تقریباً از ۱۳۶۵ و ۱۳۶۶ شتاب گرفت. تا ۱۳۶۶ دانشگاه‌ها به طور مستقل دانشجو می‌پذیرفتند. ولی گسترش نسی دوره‌های کارشناسی ارشد و برخی مشکلات حاصل از برگزاری آزمون‌های غیرمتمرکز، دست‌اندرکاران وزارت علوم را بر آن داشت تا آزمون ورودی دوره‌های کارشناسی ارشد را به طور متمرکز برگزار کنند. بر این اساس از ۱۳۶۸ مسئولیت برگزاری آزمون کارشناسی ارشد به طور کلی برعهده سازمان سنجش و آموزش کشور نهاده شد (۹).

پیشینه تحقیق

دربارۀ موضوع این تحقیق صرفاً دو پژوهش گزارش شده در متون شناسایی شد. خسروی سؤالات آزمون کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی در ۱۳۷۵ را نقد و بررسی کرده است. وی معتقد است در آزمون، توانمندی‌هایی که باید اندازه‌گیری شود در سه حیطه و حوزه شناختی، عاطفی، روانی و حرکتی قرار می‌گیرد، اما بررسی سؤالات کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی نشان داده است که همه سؤالات در حوزه

شناختی مطرح گردیده و بیشتر متکی بر حافظه داوطلب است. چنین آزمونی نمی‌تواند توانمندی‌های داوطلبان مانند قدرت خلاقیت و تجزیه و تحلیل را به خوبی بسنجد (۱۱۰، ۱۱۷).

دیانی برای یافتن پاسخی به این پرسش که چرا دانشجویان ممتاز و برجسته دوره کارشناسی کتابداری

دقت در انتخاب مناسب‌ترین دانشجویان بازده اقتصادی سرمایه‌گذاری در آموزش عالی را بالا می‌برد و موجب پویایی و موفقیت نظام آموزشی خواهد شد.

و اطلاع‌رسانی به دوره کارشناسی ارشد این رشته راه پیدانمی‌کنند. سؤالات آزمون کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی در ۱۳۷۷ و ۱۳۷۸ را بررسی کرده است. یافته‌های این پژوهش حاکی از آن است که تعداد پرسش‌های هر یک از سه ماده آزمونی (معارف، زبان خارجی، درک و تجزیه و تحلیل مطالب کتابداری) متناسب با تعداد واحدهای درس دوره کارشناسی این رشته نیست (۱۷-۲۲).

بررسی وضعیت آزمون کارشناسی ارشد در کشور در دیگر رشته‌ها نیز به طور پراکنده مطالعه شده است. ولی شاید بتوان جامع‌ترین مطالعات انجام شده در این حوزه را طی سال‌های اخیر، مقالات ارائه شده در همایش سازمان سنجش و آموزش کشور دانست. این سازمان با برگزاری همایشی در ۱۳۷۷ با عنوان "روش‌های اندازه‌گیری مناسب برای امتحانات ورودی کارشناسی ارشد" زمینه بررسی وضعیت آزمون کارشناسی ارشد در کشور را فراهم آورده است. در زیر تعدادی از مقالات ارائه شده در این همایش معرفی می‌شوند.

پورکاظمی سابقه آزمون کارشناسی ارشد و اعتبار آن را در برخی رشته‌های پرشکرتک‌کننده مطالعه کرده است. در این پژوهش اعتبار آزمون براساس متغیرهای معدل کتبی سال چهارم دوره متوسطه، نمره کل اکتسابی آزمون ورودی دوره کارشناسی، معدل کارشناسی و معدل آزمون ورودی دوره کارشناسی ارشد بررسی شده است. نتایج

این تحقیق نشان می‌دهد که نمرات آزمون ورودی دوره کارشناسی و دوره کارشناسی ارشد همبستگی خوبی با معدل کسی دوره متوسطه دارد. اما معدل دوره کارشناسی دانشگاه‌های مختلف، در هر رشته، همبستگی معناداری با دیگر معدل‌ها ندارد. بنابراین معدل دوره کارشناسی نمی‌تواند ملاک مطمئنی برای ورود به دوره کارشناسی ارشد باشد. به علاوه یافته مهم این مطالعه آن بود که اعضای هیئت علمی قوی در هر دانشگاه عاملی مهم در موفقیت داوطلبان آزمون ورودی کارشناسی ارشد است (۳۶-۹۴).

پاشاشریفی آزمون‌های بازپاسخ و روش‌های عینی نمره‌گذاری آنها را مطالعه کرده است. در این پژوهش ۱۳۱۴ آزمون تشریحی دانشجویان بر اساس ملاک‌هایی توسط دو گروه ارزشیاب متخصص موضوعی، درجه‌بندی و ارزشیابی شده است. سپس همین اوراق بر اساس همان ملاک‌ها در قالب برنامه‌ای رایانه‌ای نمره‌گذاری شد. نتایج پژوهش نشان دهنده آن است که متوسط همبستگی میان نمره‌های برنامه رایانه‌ای با میانگین نمره‌های سه متخصص موضوعی ۰/۸۲۶ بوده است (۳: ۱۰۷-۹۶).

قادری طی پژوهشی به بررسی نارسایی‌های موجود در آزمون‌های چهارگزینه‌ای رشته ادبیات انگلیسی پرداخته است. از نظر وی این آزمون‌ها نمی‌توانند به همه اهدافی که باید در سنجش توانایی‌های مختلف داوطلب در نظر گرفته شود، برسند (۱۲: ۱۱۳-۱۱۹).

ملک محمدی و همکارانش نقش سازه‌های تأثیرگذار در آزمون کارشناسی ارشد کشاورزی را مطالعه کرده‌اند. نتیجه پژوهش آنان نشان داده است که ۵۷ سازه در گزینش دانشجوی کارشناسی ارشد به نحوی مؤثر هستند. از این میان ۲۱ سازه نقش مثبت دارند که باید در آزمون مدنظر قرار گیرند و ۲۶ سازه نقش منفی دارند و نباید در آزمون لحاظ شوند (۱۱۳-۱۸۲: ۲۱۲).

بارزی بر بررسی سؤالات آزمون کارشناسی ارشد فیزیک معتقد است سؤالات این رشته فقط به دروس پایه‌شأنه نظری انکا دارد و از سؤالات تحری و محاسباتی خبری نیست. اگرچه دانشگاه‌های مجری برگزاری مقاطع تحصیلی رشته فیزیک در گرایش‌های مختلف دانشجویی پذیرند

ولی در آزمون ورودی از مواد درسی این گرایش‌ها هیچ سؤالی دیده نمی‌شود (۱۰۹: ۱۱۶).

هدف پژوهش

اهداف این پژوهش از این قرارند:

- بررسی تناسب سؤالات آزمون کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی با واحدهای درسی دوره کارشناسی این رشته؛

- بررسی دیدگاه‌های اعضای هیئت علمی گروه‌های آموزشی کتابداری و اطلاع‌رسانی درباره مواد امتحانی و تناسب سؤالات آزمون کارشناسی ارشد؛

- بررسی تأثیر عواملی نظیر جنسیت، رشته، معدل و محل تحصیل دوره کارشناسی پذیرفته‌شدگان بر قبولی آنان در مقطع کارشناسی ارشد کتابداری.

فرضیه‌های پژوهش

۱. توزیع پرسش‌های ماده آزمون درک و تجزیه و تحلیل مطالب کتابداری آزمون کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی متناسب با تعداد واحدهای درسی دوره کارشناسی این رشته نیست.

۲. میان تعداد پذیرفته‌شدگان دارای مدرک کارشناسی کتابداری و دارندگان مدرک کارشناسی غیرکتابداری تفاوت معنادار وجود دارد.

۳. میان پذیرش فارغ‌التحصیلان کارشناسی کتابداری دانشگاه‌های مختلف کشور در آزمون کارشناسی ارشد تفاوت معنادار وجود دارد.

۴. جنسیت پذیرفته‌شدگان و معدل دوره کارشناسی بر قبولی آنها در آزمون کارشناسی ارشد تأثیر دارد.

۵. بیشتر اعضای هیئت علمی به مواد امتحانی و میزان تناسب سؤالات آزمون کارشناسی ارشد کتابداری نگرش مثبتی ندارند.

جامعه آماری و روش گردآوری اطلاعات

پژوهش حاضر مطالعه‌ای پیمایشی از نوع کاربردی است. جامعه آماری پژوهش متشکل از سه بخش است:

۱. سؤالات آزمون کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی طی پنج سال ۱۳۷۶ تا ۱۳۸۰؛

۲. اعضای هیئت علمی گروه‌های آموزشی کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه‌های تحت پوشش وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛

۳. دانشجویان کارشناسی ارشد پذیرفته شده طی ۱۳۷۶-۱۳۸۰ در دانشگاه‌های فردوسی مشهد، شهید چمران اهواز و دانشگاه تهران.

داده‌های مورد نیاز این پژوهش به این ترتیب گردآوری شده است: داده‌های مورد نیاز برای بررسی تناسب سؤالات، از طریق تحلیل سؤالات تخصصی (درک و تجزیه و تحلیل مطالب کتابداری) آزمون

کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی ۱۳۷۶-۱۳۸۰ و مطابقت آن با سرفصل مصوب دروس دوره کارشناسی این رشته فراهم آمد. از آنجا که هر ساله ۹۰ سؤال تخصصی (درک و تجزیه و تحلیل مطالب کتابداری) طرح می‌شود، طی این دوره پنج ساله ۴۵۰ پرسش طرح شده است که همگی آنها تحلیل شد و با ۱۶ عنوان درس تخصصی (۴۹ واحد) مورد توجه در آزمون (جدول ۲) مطابقت داده شد.

برای اعمال دقت در تحلیل و تطبیق سؤالات، پس از دسته‌بندی اولیه، مطالب در قالب جدول تنظیم شد و از

جدول ۲. عناوین و تعداد واحدهای دروس تخصصی مورد توجه در آزمون کارشناسی ارشد کتابداری

تعداد واحد در طی دوره	عنوان	کندرس
۴	مرجع‌شناسی عمومی	۱
۳	کتابخانه و کتابداری	۲
۴	مجموعه‌سازی ۱ و ۲	۳
۶	فهرست‌نویسی	۴
۶	رده‌بندی	۵
۳	اداره کتابخانه	۶
۳	آشنایی با بانک‌های اطلاعاتی	۷
۳	سمعی و بصری	۸
۲	مقدمات آرشیو	۹
۲	خدمات برای بزرگسالان نوسود	۱۰
۲	اصول کار مرجع	۱۱
۲	ساختمان و تجهیزات کتابخانه	۱۲
۲	مرجع‌شناسی اسلامی	۱۳
۲	مرجع‌شناسی تخصصی	۱۴
۲	گزارش‌نویسی	۱۵
۲	مواد و خدمات برای کودکان	۱۶
۴۹	جمع	

میان ۶۰ عضو هیئت علمی گروه‌های آموزشی کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه‌های تحت پوشش وزارت علوم، تحقیقات و فناوری توزیع گردید که ۴۲ پرستنامه یعنی ۷۰ درصد از آنها تکمیل و عودت داده شد.

تجزیه و تحلیل داده‌ها

داده‌های گردآوری شده به کمک نرم‌افزار آماری اسپس‌اس‌اس تحلیل شد. برای سهولت توصیف و تحلیل داده‌ها، نتایج و یافته‌های پژوهش براساس فرضیه‌های مطرح

برخی استادان کتابداری نظرخواهی شد که نظرات اصلاحی آنان نیز اعمال گردید.

بررسی ویژگی‌های پذیرفته‌شدگان کارشناسی ارشد از طریق مکاتبات با گروه‌های آموزشی کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه‌های تهران، شهید چمران اهواز و فردوسی مشهد جمع‌آوری شد. در این بخش اطلاعات مربوط به جنسیت، رشته، معدل و دانشگاه محل تحصیل دوره کارشناسی دانشجویان کارشناسی ارشد گردآوری شد. برای بررسی نگرش اعضای هیئت علمی پرستنامه‌ای

جدول ۳. تناسب سؤالات طرح شده در آزمون کارشناسی ارشد کتابداری طی ۱۳۷۶ تا ۱۳۸۰

ردیف	عناوین فروع انحصاری مورد توجه آزمون	تعداد سؤال	تعداد متناسب برحسب تعداد واحد	تعداد سؤال ۱۳۷۶	تعداد سؤال ۱۳۷۷	تعداد سؤال ۱۳۷۸	تعداد سؤال ۱۳۷۹	تعداد سؤال ۱۳۸۰	تعداد سؤال م	تعداد سؤال م سال
۱	مرجع‌شناسی عمومی	۱۱	۱۳۶	۸	۲/۲۲	۸	۲/۲۲	۸	۲/۲۲	۸
۲	کتابخانه‌های کتابداری	۳	۱۵۲	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳
۳	مجموعه‌سازی	۱	۱۳۶	۱۷	۲/۲۲	۱۷	۲/۲۲	۱۷	۲/۲۲	۱۷
۴	فهرست‌نویسی	۱	۱۱۱	۱۴	۲/۲۲	۱۴	۲/۲۲	۱۴	۲/۲۲	۱۴
۵	بازرسی	۱	۱۱۱	۱۴	۲/۲۲	۱۴	۲/۲۲	۱۴	۲/۲۲	۱۴
۶	تاریخ کتابخانه	۳	۱۵۲	۸	۱/۳۴	۸	۱/۳۴	۸	۱/۳۴	۸
۷	دانش‌های مجموعه‌سازی	۳	۱۵۲	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳
۸	اسرار کتابداری	۳	۱۵۲	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳
۹	مطالعات آزاد	۳	۱۵۲	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳
۱۰	اصول کتابداری	۳	۱۵۲	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳
۱۱	اصول کتابخانه	۳	۱۵۲	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳
۱۲	اصول کتابخانه	۳	۱۵۲	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳
۱۳	اصول کتابخانه	۳	۱۵۲	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳
۱۴	اصول کتابخانه	۳	۱۵۲	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳
۱۵	اصول کتابخانه	۳	۱۵۲	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳
۱۶	اصول کتابخانه	۳	۱۵۲	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳
۱۷	اصول کتابخانه	۳	۱۵۲	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳
۱۸	اصول کتابخانه	۳	۱۵۲	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳
۱۹	اصول کتابخانه	۳	۱۵۲	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳
۲۰	اصول کتابخانه	۳	۱۵۲	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳
۲۱	اصول کتابخانه	۳	۱۵۲	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳
۲۲	اصول کتابخانه	۳	۱۵۲	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳
۲۳	اصول کتابخانه	۳	۱۵۲	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳
۲۴	اصول کتابخانه	۳	۱۵۲	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳
۲۵	اصول کتابخانه	۳	۱۵۲	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳
۲۶	اصول کتابخانه	۳	۱۵۲	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳
۲۷	اصول کتابخانه	۳	۱۵۲	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳
۲۸	اصول کتابخانه	۳	۱۵۲	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳
۲۹	اصول کتابخانه	۳	۱۵۲	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳
۳۰	اصول کتابخانه	۳	۱۵۲	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳	۱/۳۴	۳

شده ارائه می شود.

فرضیه ۱. توزیع پرسش های ماده آزمون^۱ درک و تجزیه و تحلیل مطالب کتابداری آزمون کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی متناسب با تعداد واحدهای درسی دوره کارشناسی این رشته نیست.

برای پاسخ به این فرضیه تعداد واحدهای درسی مورد توجه در آزمون و تعداد پرسش های مربوط به هر یک از این درس های تخصصی در آزمون کارشناسی ارشد طی دوره پنج ساله ۱۳۷۶ تا ۱۳۸۰ به تفکیک در قالب جدول ۳ تنظیم گردید.

با استفاده از فرمول

$$\chi^2 = \frac{90}{29} = 3.1034$$

تعداد کل و واحد های دروس تخصصی مورد توجه در آزمون

سهم متناسب هر واحد درسی از مجموع سؤالات تخصصی هر سال محاسبه شد. براساس حاصل ضرب سهم هر واحد در تعداد واحد هر عنوان درس تخصصی، سهم متناسب هر عنوان درسی نیز معین شد. بر همین مبنا تناسب سؤالات طرح شده در هر سال نیز محاسبه گردید.

افزون بر این با استفاده از آزمون مجذور کای، تفاوت آماری تعداد سؤالات طرح شده طی سال های مختلف بررسی شد. نتیجه آزمون نشان داد که تفاوتی معنادار میان تعداد سؤالات طرح شده در دروس مختلف طی سال های متفاوت وجود دارد. از داده های جدول ۳ چنین برمی آید که توزیع تعداد پرسش های مربوط به بیشتر دروس تخصصی در آزمون هر یک از سال ها در مقایسه با سهم متناسب هر عنوان درسی (ستون دوم) متناسب با تعداد واحدهای هر یک از عناوین درسی نیست. برای مثال طی پنج سال مورد بررسی تعداد پرسش های دروس بانک های اطلاعاتی، سماعی و بصری، خدمات کتابخانه برای بزرگسالان، اصول کار مرجع، ساختمان و تجهیزات، مرجع شناسی تخصصی و اسلامی، گزارش نویسی و اداره کتابخانه کمتر از حد متناسب طرح شده است. تعداد سؤالات بقیه عناوین درسی نیز طی سال های مختلف توزیع یکسانی ندارد. بنابراین فرضیه اول پژوهش تأیید می شود. به عبارت دیگر میان سؤالات طرح شده و تعداد واحدهای هر یک از عناوین درسی تناسب وجود ندارد.

در حالی که یک آزمون خوب باید براساس اصول یک فرضیه واحد طرح ریزی و همه پرسش های آن مبتنی بر اصول آن فرضیه طراحی و تهیه شوند. آزمون خوب باید آنچه ادعا می کند به خوبی بسنجد و بتواند نتایجی قابل اعتماد در اختیار قرار دهد.

فرضیه ۲. میان تعداد پذیرفته شدگان دارای مدرک کارشناسی کتابداری و دارندگان مدرک کارشناسی غیر کتابداری تفاوت معنادار وجود دارد. طی پنج سال مورد مطالعه در مجموع ۹۶ دانشجوی کارشناسی ارشد در سه دانشگاه تهران، شهید چمران و فردوسی مشهد پذیرفته شده اند. توزیع فراوانی این تعداد دانشجوی به تفکیک دو گروه کارشناسی کتابداری، و غیر کتابداری در جدول ۴ نمایش داده شده است.

برای تعیین تفاوت معنادار میان دو گروه، داده های جدول فوق با استفاده از آزمون مجذور کای محاسبه شد.

جدول ۴. توزیع فراوانی پذیرفته شدگان کارشناسی ارشد بر حسب دو گروه کارشناسی کتابداری و غیر کتابداری

رشته کارشناسی	فراوانی	درصد
کتابداری	۶۴	۶۷
غیر کتابداری	۳۱	۳۲
بی پاسخ	۱	۱
جمع	۹۶	۱۰۰

نتیجه آزمون با توجه به $P < 0.05$ نشان دهنده آن است که تفاوت میان تعداد پذیرفته شدگان کتابداری و غیر کتابداری در سطح ۵ درصد (اطمینان ۹۵ درصد) و درجه آزادی ۱ معنادار است. بنابراین فرضیه دوم پژوهش تأیید می شود. یعنی با توجه به داده های جدول تعداد فارغ التحصیلان دوره کارشناسی کتابداری پذیرفته شده در آزمون کارشناسی ارشد این رشته به طور معنادار بیشتر از پذیرفته شدگان رشته های غیر کتابداری است.

جدول ۵ توزیع فراوانی رشته کارشناسی پذیرفته شدگان غیر کتابداری را نشان می دهد. داده های جدول نشان دهنده میزان حضور فارغ التحصیلان رشته های مختلف دانشگاهی در دوره کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی است.

جدول ۵. توزیع فراوانی رشته تحصیلی دوره کارشناسی پذیرفته شدگان غیر کتابداری

درصد	فراوانی	رشته کارشناسی
۴۵	۱۴	زبان انگلیسی
۱۷	۵	زبان فرانسه
۷	۲	کشاورزی
۷	۲	مترجمی زبان آلمان
۳	۱	زبان و ادبیات فارسی
۳	۱	جغرافیا
۳	۱	مدیریت بازرگانی
۳	۱	پرستاری
۳	۱	زراعت
۳	۱	ممانی
۳	۱	رادیولوژی
۳	۱	مهندسی شیمی
۱۰۰	۳۱	جمع

شد که نتایج آن با اطمینان ۹۵ درصد حاکی از وجود تفاوت معنادار است. بر این اساس فرضیه سوم پژوهش تأیید می‌شود. برابر داده‌های جدول، فارغ‌التحصیلان دوره کارشناسی کتابداری دانشگاه تهران با ۱۴ نفر (۲۲ درصد) و دانشگاه فردوسی مشهد با ۱۲ نفر (۱۹ درصد) به ترتیب بالاترین میزان موفقیت را در آزمون کارشناسی ارشد این رشته کسب کرده‌اند. فارغ‌التحصیلان دانشگاه آزاد در کنار برخی دانشگاه‌های دیگر پایین‌ترین میزان قبولی را به خود اختصاص داده‌اند. بر مبنای اطلاعات به دست آمده شاید بتوان ادعا کرد که دانشگاه محل تحصیل دوره کارشناسی یکی از عوامل مؤثر بر قبولی دانشجویان در دوره کارشناسی ارشد است.

فرضیه ۴. جنسیت پذیرفته شدگان و معدل دوره کارشناسی بر قبولی آنان در آزمون کارشناسی ارشد تأثیر دارد.

مقایسه آماری جنسیت پذیرفته شدگان، برابر داده‌های جدول ۷ و نتیجه آزمون مجذور کای، نشان دهنده آن است که میان تعداد پذیرفته شدگان زن و مرد در مقطع

تفاوت معنادار داده‌های جدول ۵ نیز با کمک آزمون مجذور کای محاسبه شد. نتیجه آزمون حاکی از آن است که با اطمینان ۹۹ درصد تفاوتی معنادار میان فراوانی رشته‌های مختلف وجود دارد. فارغ‌التحصیلان دوره کارشناسی زبان انگلیسی با سهم ۴۵ درصدی و زبان فرانسه با سهم ۱۷ درصد از موفقیت بیشتری برخوردار بوده‌اند. احتمالاً موفقیت این دسته از شرکت‌کنندگان در آزمون با توانایی‌های آنان در پاسخ‌گویی به سؤالات ماده آزمون زبان مرتبط است.

فرضیه ۳. میان تعداد فارغ‌التحصیلان کارشناسی کتابداری دانشگاه‌های مختلف کشور، پذیرفته شده در آزمون کارشناسی ارشد این رشته تفاوت معنادار وجود دارد.

برای بررسی و پاسخ‌گویی به این فرضیه، آمار پنج‌ساله (۱۳۷۶-۱۳۸۰) پذیرفته شدگان کارشناسی ارشد برحسب دانشگاه محل تحصیل دوره کارشناسی کتابداری آنان استخراج و برابر محتوای جدول ۶ تنظیم شد. داده‌های جدول فوق با آزمون مجذور کای آزموده

جدول ۶. توزیع فراوانی پذیرفته شدگان کارشناسی ارشد بر حسب دانشگاه محل تحصیل دوره کارشناسی کتابداری

درصد	فراوانی	دانشگاه دوره کارشناسی کتابداری
۲۲	۱۴	خران
۱۹	۱۲	مشهد
۱۵	۱۰	شور
		تویز
۱۲	۸	اعزاز
۹	۶	علامة طباطبائی
۶	۴	علوم پزشکی اصفهان
۵	۳	اصفهان
۵	۳	آزاد خران
۲	۱	علوم پزشکی ایران
۲	۱	ریاسخ
۳	۲	جمع
۱۰۰	۶۴	

رد می شود. ولی این فرضیه در خصوص تأثیر معدل دوره کارشناسی داوطلبان، بر قبولی آنان در آزمون کارشناسی ارشد پذیرفته می شود.

جدول ۸. توزیع معدل کارشناسی پذیرفته شدگان در آزمون کارشناسی ارشد کتابداری

درصد	فراوانی	معدل دوره کارشناسی
۹	۹	۲۰-۱۸
۵۳	۵۲	۱۷/۹۹-۱۶
۲۱	۲۱	۱۵/۹۹-۱۴
۵	۵	۱۳/۹۹-۱۲
۱۲	۱۲	بدون پاسخ
۱۰۰	۹۹	جمع

فرضیه ۵. بیشتر اعضای هیئت علمی درباره مواد امتحانی و تناسب سؤالات آزمون کارشناسی ارشد کتابداری و

کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی تفاوتی معنادار وجود ندارد و هر دو از توزیع یکسانی برخوردار بوده اند. معدل دوره کارشناسی پذیرفته شدگان آزمون کارشناسی ارشد سه دانشگاه مورد بررسی طی دوره پنج ساله (۱۳۷۶-۱۳۸۰) برابر جدول ۸ طبقه بندی شد.

جدول ۷. توزیع فراوانی پذیرفته شدگان بر حسب جنسیت

درصد	فراوانی	جنسیت
۵۱	۵۰	زن
۴۹	۴۹	مرد
۱۰۰	۹۹	جمع

نتیجه آزمون مجذور کای در بررسی داده های این جدول با اطمینان ۹۹ درصد، تفاوت معنادار را نشان می دهد. مطابق داده های جدول، ۶۲ درصد از پذیرفته شدگان کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی معدلی میان ۱۴ تا ۲۰ را در دوره کارشناسی کسب کرده اند. بنابراین فرضیه چهارم پژوهش درباره تأثیر جنسیت بر پذیرش دانشجویان کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی

جدول ۹. نگرش اعضای هیئت علمی گروه های آموزشی کتابداری نسبت به مواد امتحانی و تناسب سؤالات آزمون کارشناسی ارشد این رشته

ردیف	پرسش‌ها	میانگین
۱	تا چه حد وجود هر یک از مواد زیر در آزمون کارشناسی ارشد کتابداری ضروری است؟ الف- زبان انگلیسی ب- معارف اسلامی	۱/۳۷ ۲/۱۳
۲	تا چه حد با میزان ضریب اختصاص یافته به هر یک از مواد سه گانه آزمون زیر موافقت می‌کنید؟ الف- درک و تجزیه و تحلیل مطالب کتابداری (ضریب ۱) ب- زبان انگلیسی (ضریب ۳) ج- معارف اسلامی (ضریب ۲)	۳/۱۸ ۲/۴ ۲/۵۷
۳	تا چه حد محتوای سؤالات آزمون کارشناسی ارشد کتابداری در انتخاب فارغ‌التحصیلان دوره کارشناسی رشته کتابداری موفق عمل کرده است؟	۲/۵۴
۴	به نظر شما تا چه حد سؤالات درک و تجزیه و تحلیل مطالب کتابداری آزمون کارشناسی ارشد کتابداری، مهارت‌های تخصصی شرکت‌کنندگان را می‌سنجد؟	۲/۶۱
۵	تا چه حد سؤالات مواد آزمون زبان انگلیسی و معارف اسلامی آزمون کارشناسی ارشد با دروس ارائه شده در دوره کارشناسی کتابداری متناسب است؟ الف- ماده آزمون زبان انگلیسی ب- ماده آزمون معارف اسلامی	۲/۷۴ ۲/۱۸

اطلاع‌رسانی دیدگاه مثبت ندارند. برای سنجش نگرش اعضای هیئت علمی گروه‌های آموزش کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه‌های تحت پوشش وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، نسبت به مواد آزمون و تناسب سؤالات آزمون کارشناسی ارشد این رشته، پرسش‌هایی به شرح جدول ۹ طرح گردید. از پاسخگویان خواسته شده بود در قالب طیف لیکرت پنج نقطه‌ای خیلی کم تا خیلی زیاد به ارزش ۱ تا ۵ به پرسش‌ها پاسخ دهند. بر مبنای ارزش اختصاص یافته، میانگین پاسخ‌ها محاسبه و در جدول ۹ عرضه شد. با توجه به ارزش اختصاص یافته، نمرات میانگین ۱ تا ۳ نشان‌دهنده نگرش منفی و نمرات بالاتر از ۳ تا ۵ بیانگر نگرش مثبت هستند. چگونگی توزیع نمرات میانگین جدول ۹ در قالب جدول توصیفی^{۱۰} ارائه شده است. برابر داده‌های جدول ۱۰ میانگین کلی پرسش‌های مطرح شده ۲/۷۳ است که به طور کلی مبین نگرش منفی پاسخگویان نسبت به مواد

و تناسب سؤالات آزمون است. داده‌های جدول ۹ مشخص می‌سازد که اعضای هیئت علمی گروه‌های آموزشی کتابداری صرفاً درباره وجود ماده آزمون زبان انگلیسی و ضریب اختصاص یافته به ماده آزمون درک و تجزیه و تحلیل مطالب کتابداری نظری مساعد دارند. ولی با گنجانده شدن ماده آزمون معارف اسلامی و ضرایب مواد آزمون زبان انگلیسی و معارف اسلامی موافق نیستند. از نظر آنان آزمون کارشناسی ارشد در انتخاب فارغ‌التحصیلان دوره کارشناسی رشته کتابداری موفق عمل نکرده است و سؤالات طرح شده در هیچ یک از مواد سه گانه آزمون کارشناسی ارشد متناسب با دروس ارائه شده در دوره کارشناسی کتابداری و اطلاع‌رسانی نیست. نتایج نظرسنجی نیز یافته‌های فرضیه اول را تأیید می‌کند و فرضیه پنجم نیز تأیید می‌شود. افزون بر سنجش دیدگاه اعضای هیئت علمی نسبت به مواد و تناسب سؤالات آزمون، نگرش آنان نسبت به شیوه‌دعوی برگزاری آزمون نیز بررسی شد (جدول ۱۱).

جدول ۱۰. آمار توصیفی نگرش اعضای هیئت علمی نسبت به آزمون کارشناسی ارشد

متغیر	فراوانی	دامنه	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف استاندارد
نگرش	۴۲	۲/۳۴	۲/۱۳	۴/۳۷	۲/۷۳	۰/۶۶۱۳

دوره کارشناسی آنان یکی از عوامل تأثیرگذار در ورود آنان به دوره کارشناسی ارشد بوده است. افزون بر این یافته‌های پژوهش نشان دهنده آن است که از نظر اعضای هیئت علمی گروه‌های آموزشی کتابداری دانشگاه‌های کشور سؤالات آزمون کارشناسی ارشد

مطابق داده‌های جدول پاسخ‌گویان علی‌رغم اینکه با شیوه فعلی طرح و گزینش سؤال موافق نیستند ولی با طرح سؤالات چهارگزینه‌ای و پذیرش فارغ‌التحصیلان غیرکتابداری در آزمون کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی موافقت.

جدول ۱۱. نگرش اعضای هیئت علمی نسبت به شیوه برگزاری آزمون کارشناسی ارشد کتابداری

ردیف	پرسش‌ها	میانگین
۱	تاچه حد با شیوه فعلی طرح سؤالات آزمون کارشناسی ارشد توسط تعدادی از اعضای هیئت علمی و انتخاب سؤالات طرح شده از سوی نمایندگان گروه‌های آموزشی موافقت می‌کنید؟	۲/۸۹
۲	تا چه حد با طرح سؤالات صرفاً چهارگزینه‌ای در آزمون کارشناسی ارشد کتابداری موافقت می‌کنید؟	۳/۳۴
۳	تا چه حد با پذیرش فارغ‌التحصیلان غیرکتابداری در آزمون ورودی کارشناسی ارشد کتابداری موافقت می‌کنید؟	۲/۱۹

متناسب با آموزش‌ها و مهارت‌های دوره کارشناسی این رشته نیست. براساس یافته‌های پژوهش پیشنهاد می‌شود:

۱. وجود ماده آزمون معارف اسلامی در آزمون کارشناسی ارشد رشته کتابداری بازنگری شود.
۲. ماده آزمون درک و تجزیه و تحلیل مطالب کتابداری به چهارالی پنج موضوع مختلف تقسیم و تعداد سؤالات هر بخش نیز تعیین شود تا ضمن اعمال دقت در طرح سؤالات از پراکندگی و عدم تناسب سؤالات جلوگیری شود.
۳. فهرست منابع مورد توجه برای آزمون اعلام شود. احتمالاً آزمون کارشناسی ارشد کتابداری از معدود آزمون‌هایی است که هنوز فهرست منابع آن اعلام نشده است. چون گروه‌های آموزشی از قواعد یکسانی پیروی نمی‌کنند بنابراین نمی‌توانند علاقه‌مندان به شرکت در آزمون کارشناسی ارشد کتابداری را به درستی هدایت کنند و داوطلبان نیز درگیر بازی بی‌قاعده‌ای می‌شوند که احتمالاً نتیجه آن غیرقابل پیش‌بینی است.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که توزیع پرسش‌های ماده آزمون درک و تجزیه و تحلیل مطالب کتابداری متناسب با تعداد واحدهای دروس تخصصی مورد توجه در آزمون نیست. در آزمون کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی طی دوره مورد مطالعه ۶۷ درصد از فارغ‌التحصیلان کتابداری و ۳۳ درصد از فارغ‌التحصیلان غیرکتابداری پذیرفته شده‌اند. از میان فارغ‌التحصیلان غیرکتابداری، فارغ‌التحصیلان رشته زبان انگلیسی و زبان فرانسوی به ترتیب بیشترین میزان موفقیت را در میان دیگر رشته‌های دانشگاهی کسب کرده‌اند. در میان فارغ‌التحصیلان کتابداری، دانشگاه‌های تهران با ۲۲ درصد و فردوسی مشهد با ۱۹ درصد بالاترین درصد قبولی کارشناسی ارشد را به خود اختصاص داده‌اند. جنسیت پذیرفته‌شدگان در قبولی آنان در مقطع کارشناسی ارشد تأثیری نداشته، ولی معدل

۴. تشکیل کارگاه‌های آموزشی آزمون‌سازی برای طراحان سؤال آزمون کارشناسی ارشد: تصور می‌شود بسیاری از اعضای هیئت علمی از طریق آزمایش و خطا و تجربه آموخته‌اند که چگونه برای امتحان سؤال طرح کنند. بنابراین احتمالاً تعدادی از اعضای هیئت علمی در زمینه آزمون‌سازی، اطلاعات و عملکرد نسبتاً خوبی ندارند. لذا آزمون‌های غیراصولی که سطح مطلوبی ندارد، می‌تواند یکی از عوامل مؤثر در پذیرفته نشدن داوطلبان محسوب شود.

۵. طرح تعدادی از سؤالات آزمون اختصاصی به صورت تشریحی چنانچه ملاک قضاوت خود را طبقه‌بندی بلوم (۲) از اهداف آموزشی قرار دهیم طرح سؤال‌های چهارگزینه‌ای برای مقوله‌های اول تا سوم بلوم (یعنی یادآوری دانش، درک مفاهیم و روش‌ها و کاربرد مفاهیم و روش‌ها در موقعیت‌های جدید) آسان است و می‌توان نمونه‌هایی از آنها را به فراوانی در آزمون‌های سازمان سنجش و دیگر نهادهای دولتی مشاهده کرد. اما طرح پرسش‌هایی بر مبنای مقوله شناختی بالاتر و پیچیده‌تر بلوم (یعنی تجزیه و تحلیل رویدادها و مسائل و معماها و نیز ترکیب و ابتکار و سازندگی و سرانجام ارزشیابی و تصمیم‌گیری بر مبنای دو نوع قضاوت مبتنی بر شواهد درونی و بیرونی) به تدریج دشوارتر می‌شود. به عبارت دیگر پرسش‌های چندگزینه‌ای نمی‌تواند بسیاری از یادگیری‌های ارزشمند مقوله‌های سطح بالای حیطه شناختی را ارزیابی کنند و شامل فرایندهای کل‌نگرانه و پیشرفته کشف نفاذ کاوشگری و حل مسئله باشند.

منابع

۱. بلاری، مهدی. بررسی آزمون کارشناسی ارشد فیزیک. در همایش روش‌های اندازه‌گیری مناسب برای امتحانات ورودی کارشناسی ارشد (۲۱ و ۲۲ آبان ماه ۱۳۷۷) مجموعه مقالات ارائه شده تهران، دانشگاه شهید بهشتی، ۱۳۷۷. ص ۱۰۹-۱۱۶.
۲. بلوم، بنجامین اس. طبقه‌بندی هدف‌های پرورشی ترجمه علی‌اکبر سیف و حدیجه علی‌آبادی. تهران، رشد، ۱۳۶۸.
۳. پاشنابویی، حسن. آزمون‌های باز پاسخ و روش‌های عیب‌سره‌گذاری آنها. در همایش روش‌های اندازه‌گیری مناسب برای امتحانات ورودی کارشناسی ارشد (۲۱ و ۲۲ آبان ماه ۱۳۷۷) مجموعه مقالات ارائه شده تهران، دانشگاه شهید بهشتی، ۱۳۷۷. ص ۹۶-۱۰۷.

۴. پورکاظمی، محمدحسین. سبأقه آزمون کارشناسی ارشد و اعتبار آن. در همان، ص ۹-۳۶.
۵. حیاتی، زهرا. مسائل آموزش کتبداری و اطلاع‌رسانی در دانشگاه‌ها. کتبداری و اطلاع‌رسانی، دوره دوم، (بهار ۱۳۷۸) ۳-۲۶.
۶. خسروی، فریروز. ترازی کاست کار. فصلنامه کتبه دوره هفتم، ۲ (تابستان ۱۳۷۵) ۱۱۰-۱۱۷.
۷. دباغی، محمدحسین. شیوه‌های ناکارآمد در آزمون کارشناسی ارشد کتبداری و اطلاع‌رسانی. کتبداری و اطلاع‌رسانی، دوره سوم، ۲ (تابستان ۱۳۷۹) ۱-۳۲.
۸. سازمان سنجش آموزش کشور. همایش روش‌های اندازه‌گیری مناسب برای امتحانات ورودی کارشناسی ارشد (۲۱-۲۲ آبان ماه ۱۳۷۷) مجموعه مقالات ارائه شده تهران، دانشگاه شهید بهشتی، ۱۳۷۷.
۹. سودایی، فریروزه. آزمون کارشناسی ارشد در بونه نقد و نظرها. یک سنجش، ۳۵، ۳۶، ۳۷ (۱۳۷۷).
۱۰. ظهرویان مهر، محمدجلال‌الدین. بررسی تحلیلی آزمون‌های ورودی دکتری شبلی. مجله شبلی، سال دوازدهم، (بهار ۱۳۷۸) ۱۳-۷.
۱۱. فرشاد، مجید. بررسی ویژگی‌های پذیرفته‌شدگان ممتاز آزمون سراسری دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور در سال ۱۳۷۹. تهران، دفتر برنامه‌ریزی و تألیف آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت آموزش و پرورش، ۱۳۷۲.
۱۲. قادری، بهزاد. ساسازی آزمون چهارگزینه‌ای با طبیعت رشته ادبیات انگلیسی. در همایش روش‌های اندازه‌گیری مناسب برای امتحانات ورودی کارشناسی (۲۱ و ۲۲ آبان ماه ۱۳۷۷) مجموعه مقالات ارائه شده تهران، دانشگاه شهید بهشتی، ۱۳۷۷. ص ۱۱۹-۱۳۷.
۱۳. ملک‌محمدی، ایرج، و دیگران. تحلیل نقش سازه‌های تأثیرگذار بر آزمون کارشناسی ارشد کشاورزی. در همان، ص ۱۸۲-۱۱۲.
۱۴. نورشاهی، نسرین. تحولات نظام گزینش دانشجو برای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی دولتی در ایران (با تأکید بر تحولات بین‌سال‌های ۱۳۵۶-۱۳۵۸). فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، ۱۸ (۱۳۷۸) ۱۵.

تاریخ دریافت، ۸۲/۲/۲۵